

I. BEVEZETÉS	
1. Az értekezés tárgya	11
2. Az értekezés célja	12
3. Az értekezés módszerei	14
4. Az alakzatok fogalmának és felosztásának rövid értelmezése a tudománytörténet fényében	21
5. A kérdésalakzatok téma tudománytörténeti háttere	38
6. A kérdésalakzatok téma szakirodalmi tárgyalásának tanulságai	40
II. A KÉRDÉS ÉS A KÉRDEZÉS	43
1. A valódi és a formális kérdés fogalma	43
2. A valódi és a formális kérdés több nyelvtudományi ágban	43
3. A valódi és a formális kérdés összehasonlítása	51
3.1. A valódi és a formális kérdés összehasonlítása a létrehozó szándék és a szerep alapján	51
3.2. A valódi és a formális kérdés szétválasztása beszédhelyzet szerint	52
3.3. A valódi és a formális kérdés szétválasztásának nehézségei	55
4. A kérdezés és a válaszadás – a kérdés és a válasz	57
III. A KÉRDÉSSALAKZATOK HAGYOMÁNYOS FELFOGÁSÁTÓL A PRAGMATIKAI SZEMLÉLETŰ FUNKCIONÁLIS RETORIKAI-STILISZTIKAI ÉRTELMEZÉSÉIG	59
1. A kérdéssalakzatok fajtái	59
2. A kérdéssalakzatok helye az alakzatok rendszerében	59
3. A kérdéssalakzatok szerepe és hatása	60
4. A kérdéssalakzatok tipológiai szempontjai és rendszerei	62
5. A kérdéssalakzatok megfeleltetése más kifejezési módokkal	67
IV. A KÉRDÉSSALAKZATOK JELLEMZÉSE	69
A. EGYELEMŰ KÉRDÉSSALAKZATOK	69
1. AZ INTERROGÁCIÓ – FELSZÓLÍTÁS, MEGÁLLAPÍTÁS, ÓHAJTÁS VAGY FELKIÁLTÁS ÉRTÉKŰ KÉRDÉS	69
1. AZ ALAKZAT RÖVID TUDOMÁNYTÖRTÉNETE	69
1.1. Az interrogáció a retorikákban és a stilisztikákban	69
1.1.1. A vizsgált alakzattípus elnevezése és helye a retorikai-stilisztikai rendszerekben	69
1.1.2. A valódi kérdés és az interrogáció szembeállítás	75
1.1.3. Az interrogáció sajátos lényege a szakirodalomban	77
1.1.4. Az interrogáció akusztikuma	88
1.1.5. Az interrogáció nyelvi jelei	89
1.1.6. Az interrogáció típusai a tudománytörténetben	90
1.1.7. Az interrogációnak tulajdonított szerep és hatás	95
1.1.8. Az interrogáció használata	105
1.1.9. Az interrogáció rokonítása más alakzattal	109
1.2. Az interrogáció mint ítélet a modern logikában	112
1.3. Az interrogáció mint esztétikai értéktöbblet vagy mint kvázi-kérdés az irodalomtudományban	113
1.4. Az interrogáció mint funkciófordulás vagy mint a mintanorma eleme a pragmatikákban	117
1.5. Az interrogáció fogalmi tisztázatlanságának jelei a szakirodalomban	118
2. AZ INTERROGÁCIÓ FUNKCIONÁLIS ÉS PRAGMATIKAI SZEMLÉLETŰ ÉRTELMEZÉSE	123
2.1. Az interrogáció szerkezete	123
2.2. Az interrogáció akusztikuma	123
2.3. Az interrogáció szintaktikai jellemzői	124
2.3.1. Grammatikai személyjelölői	124
2.3.2. Mód- és igeidő-használata	125
2.3.3. Szórendje	125
2.4. Az interrogáció lexikai jelölői	125
2.4.1. Pragmatikai partikulái	125
2.4.2. Pragmatikai szerepű redundáns kötőszói	129
2.4.3. Mondatszintű tagadó- és kérdőszói	129
2.4.4. Nem mondatszintű tagadószói	130
2.4.5. Faktivitást jelző szavai	130
2.4.6. Birtoklást kifejező igéi	130
2.4.7. Kérdő névmásai	130
2.5. Sajátos frazeologizmusok a rögzült interrogációk	140
2.5.1. A szerkezet relatíve állandó	140

2.5.2. A dubitáció típusai jelentésvonatkozás alapján	209
2.5.3. A dubitáció típusai a beszélő szándéka alapján	210
2.5.4. A dubitáció típusai a közölni kívánt jelentés kifejtettségének fokozatai szerint	213
2.5.5. A dubitáció típusai a tanácsstalanság idővonatkozása szerint	214
2.6. A dubitáció létrejöttének indítékai	214
2.7. A dubitáció szövegbeli működése	216
2.7.1. A dubitáció működése szövegbeli helyének megfelelően	216
2.7.2. A nézőpont konstrukciós szerepe és nyelvi lenyomata a dubitációban	218
2.7.3. A dubitáció használata a különböző szövegtípusokban	224
2.8. A dubitáció szerepe és hatása	229
2.9. A dubitációban bennfoglalt alakzattal teremtett komplex alakzat	229
2.9.1. A dubitációban gyakran bennfoglalt alakzatok	229
2.9.2. A dubitációban ritkábban bennfoglalt alakzatok	231
2.10. A dubitáció társulása kérdésalakzatokkal	232
2.10.1. Dubitációsor	232
2.10.2. Dubitációlánc	233
2.10.3. Dubitációsor és -lánc egybefonódása	233
2.10.4. Más kérdésalakzat társulása dubitációval	234
2.11. Kérdésalakzatok átértékelődése átmeneti tartománnyá	235
2.12. A dubitációval rokonítható vagy szembeállítható alakzatok	237
2.13. Összefoglalás	237
3. A KÉRDŐ KOMMUNIKÁCIÓ – TANÁCSKÉRÉS ÉS TANAKODÁS	239
1. AZ ALAKZAT RÖVID TUDOMÁNYTÖRTÉNETE	239
1.1. Az alakzat elnevezése és helye a retorikai-stilisztikai rendszerekben	239
1.2. A kommunikáció alakzatával tanácskozásra felszólítottak	240
1.3. A kommunikáció alakzatának sajátos lényege a szakirodalomban	243
1.4. A kommunikáció alakzatának konszituációhoz és szövegtípushoz kötődése	246
1.5. A kommunikáció alakzatának tulajdonított szerep és hatás	247
1.6. A kommunikáció rokonítása más alakzattal	248
1.7. A kommunikáció fogalmi tisztázatlanságának jelei a szakirodalomban	250
2. A KÉRDŐ KOMMUNIKÁCIÓ FUNKCIONÁLIS ÉS PRAGMATIKAI SZEMLÉLETŰ ÉRTELMEZÉSE	250
2.1. A kommunikáció alakzatának szerkezete	250
2.2. A kommunikáció alakzatának nyelvi jele	251
2.3. A kommunikáció alakzata mint művelet és annak az eredménye	251
2.4. A kommunikáció alakzatának szövegbeli működése	251
2.4.1. A kommunikáció alakzatának idővonatkozása	251
2.4.2. A kommunikáció alakzatának működése szövegbeli helyének megfelelően	252
2.4.3. A nézőpont konstrukcionális szerepe, nyelvi lenyomata a kommunikációban	253
2.4.4. A kommunikáció alakzatának használata a különböző szövegtípusokban	255
2.5. A kommunikáció alakzatának szerepe és hatása	257
2.6. A kommunikációban bennfoglalt alakzattal teremtett komplex alakzat	257
2.7. Más kérdésalakzatok társulása a kommunikáció alakzatával	257
2.8. Kérdésalakzatok átértékelődése átmeneti tartománnyá	258
2.9. A kommunikáció alakzatával rokonítható és szembeállítható alakzatok	258
2.10. Összefoglalás	259
B. KÉTELEMŰ KÉRDÉSALAKZATOK	261
1. A KÉRDŐ SZUBJEKCIÓ – ELLENVETÉSRE ÉPÜLŐ KÉRDÉS-FELELET	261
1. AZ ALAKZAT RÖVID TUDOMÁNYTÖRTÉNETE	261
1.1. Az alakzat elnevezése és helye a retorikai-stilisztikai rendszerekben	261
1.2. A szubjekció sajátos lényege a szakirodalomban	264
1.3. A szubjekciónak tulajdonított szerep és hatás	272
1.4. A szubjekció típusai a tudománytörténetben	274
1.5. A nézőpont kijelölése a szubjekcióban	275
1.6. A szubjekció rokonítása más alakzattal	276
1.7. A szubjekció fogalmi tisztázatlanságának jelei a szakirodalomban	277
2. A KÉRDŐ SZUBJEKCIÓ FUNKCIONÁLIS ÉS PRAGMATIKAI SZEMLÉLETŰ ÉRTELMEZÉSE	278
2.1. A szubjekció szerkezete	278
2.2. A szubjekció mint művelet és annak az eredménye	279

2.3. A szubjekció típusai	279
2.4. A szubjekció szövegbeli működése	282
2.4.1. A szubjekció működése szövegbeli helyének megfelelően	282
2.4.2. A nézőpont konstrukciós szerepe és nyelvi lenyomata a szubjekcióban	283
2.4.3. A szubjekció használata a különböző szövegtípusokban	285
2.5. A szubjekció szerepe és hatása	287
2.6. A szubjekcióban bennfoglalt alakzatokkal teremtett komplex alakzatok	287
2.6.1. Kényszerből fakadó alakzattársulás a szubjekcióban	287
2.6.2. Nem szükségszerű alakzattársulás a szubjekcióban	288
2.7. A szubjekció társulása kérdésalakzatokkal	288
2.7.1. Kérdéssor a szubjekcióban	288
2.7.2. Szubjekciósor	289
2.7.3. Szubjekciólánc	289
2.7.4. Más kérdésalakzat társulása szubjekcióval	289
2.8. Kérdésalakzatok átértékelődése átmeneti tartománnyá	290
2.9. A szubjekcióval rokonítható és szembeállítható alakzatok	291
2.10. Összefoglalás	291
2. A KÉRDŐ RACIOCINÁCIÓ – KÉRDÉS-FELELET FORMÁJÚ MEGOKOLÁS, MAGYARÁZAT, KÖVETKEZTETÉS	293
1. AZ ALAKZAT RÖVID TUDOMÁNYTÖRTÉNETE	293
1.1. A vizsgált alakzat elnevezése és helye a retorikai-stilisztikai rendszerekben	293
1.2. A raciocináció sajátos lényege a szakirodalomban	293
1.3. A raciocináció rokonítása más alakzattal	295
1.4. A raciocináció fogalmi tisztázatlanságának jelei a szakirodalomban	295
2. A KÉRDŐ RACIOCINÁCIÓ FUNKCIONÁLIS ÉS PRAGMATIKAI SZEMLÉLETŰ ÉRTELMEZÉSE	295
2.1. A raciocináció szerkezete	295
2.2. A raciocináció szintaktikai jellemzői	296
2.3. A raciocináció mint művelet és annak az eredménye	296
2.4. A raciocináció szövegbeli működése	297
2.4.1. Szemantikai struktúrája	297
2.4.2. A raciocináció működése szövegbeli helyének megfelelően	297
2.4.3. A nézőpont konstrukciós szerepe és nyelvi lenyomata a raciocinációban	300
2.4.4. A raciocináció használata a különböző szövegtípusokban	301
2.5. A raciocináció szerepe és hatása	305
2.6. A raciocinációban bennfoglalt alakzattal teremtett komplex alakzat	306
2.7. A raciocináció társulása kérdésalakzatokkal	307
2.7.1. Raciocinációsor	307
2.7.2. Raciocinációlánc	307
2.7.3. Más kérdésalakzat társulása raciocinációval	308
2.8. Kérdésalakzatok átértékelődése átmeneti tartománnyá	308
2.9. A raciocinációval rokonítható vagy szembeállítható alakzatok	309
2.10. Összefoglalás	309
3. A KÉRDŐ SZERMOCINÁCIÓ – PÁRBESZÉDUTÁNZÁS	311
1. AZ ALAKZAT RÖVID TUDOMÁNYTÖRTÉNETE	311
1.1. Az alakzat elnevezése és helye a retorikai-stilisztikai rendszerekben	311
1.2. A szermocináció sajátos lényege	313
1.3. A szermocinációnak tulajdonított szerep és hatás	320
1.4. A szermocináció típusai a tudománytörténetben	321
1.5. A szermocináció rokonítása más alakzattal	322
1.6. A szermocináció összefüggése a szövegtípussal és a szöveghellyel	323
1.7. A szermocináció fogalmi tisztázatlanságának jelei a szakirodalomban	324
2. A KÉRDŐ SZERMOCINÁCIÓ FUNKCIONÁLIS ÉS PRAGMATIKAI SZEMLÉLETŰ ÉRTELMEZÉSE	325
2.1. A szermocináció szerkezete	325
2.2. A szermocináció szintaktikai jellemzői	325
2.3. A szermocináció mint művelet és annak az eredménye	326
2.4. A szermocináció típusai	326
2.5. A szermocináció szövegbeli működése	329
2.5.1. A szermocináció működésének pragmatikai jellemzői	329

2.5.2. A nézőpont konstrukciós szerepe és nyelvi lenyomata a szemocinációban	330
2.5.3. A szemocináció használata a különböző szövegtípusokban	331
2.6. A szemocináció szerepe és hatása	336
2.7. A szemocinációban bennfoglalt alakzattal teremtett komplex alakzat	337
2.8. Szemocinációk társulása	338
2.9. A szemocinációval rokonítható és szembeállítható alakzatok	338
2.10. Összefoglalás	339
4. AZ ÖNVIZSGÁLATRA KÉSZTETŐ KÉRDÉS	341
1. AZ ALAKZAT RÖVID TUDOMÁNYTÖRTÉNETE	341
1.1. Az alakzat elnevezése és helye a szakirodalomban	341
1.2. A vizsgált alakzattípus sajátos lényege a szakirodalomban	341
1.3. A vizsgált alakzattípusnak tulajdonított szerep és hatás	341
1.4. A vizsgált alakzattípus szövegbeli és szövegtípusbeli helye	342
1.5. A vizsgált alakzattípus rokonítása más alakzattal	342
1.6. A vizsgált alakzattípus fogalmi tisztázatlanságának jelei	342
2. AZ ÖNVIZSGÁLATRA KÉSZTETŐ KÉRDÉS FUNKCIONÁLIS ÉS PRAGMATIKAI SZEMLÉLETŰ ÉRTELMEZÉSE	342
2.1. Az önvizsgálatra készítő kérdés mint alakzat	342
2.2. Az önvizsgálatra készítő kérdés szerkezete	343
2.3. Az önvizsgálatra készítő kérdés mint művelet és annak az eredménye	344
2.4. Az önvizsgálatra készítő kérdés típusai	344
2.5. Az önvizsgálatra készítő kérdés szövegbeli működése	345
2.5.1. Működésének pragmatikai jellemzői	345
2.5.2. A nézőpont konstrukciós szerepe, nyelvi lenyomata az önvizsgálatra készítő kérdésben	346
2.5.3. Az önvizsgálatra készítő kérdés szövegbeli helye	347
2.5.4. Az önvizsgálatra készítő kérdés jelentése	347
2.5.5. Az önvizsgálatra készítő kérdés használata a különböző szövegtípusokban	348
2.6. Az önvizsgálatra készítő kérdés szerepe és hatása	349
2.7. Az önvizsgálatra készítő kérdés társulásása kérdésalakzatokkal	349
2.7.1. Önvizsgálatra készítő kérdéssor	349
2.7.2. Önvizsgálatra készítő kérdéslánc	350
2.7.3. Az önvizsgálatra készítő kérdés társulása más kérdésalakzattal	350
2.8. Kérdésalakzatok átértékelődése átmeneti tartománnyá	350
2.9. Az önvizsgálatra készítő kérdéssel rokonítható és szembeállítható alakzatok	351
2.10. Összefoglalás	351
C. HATÁRSÁVBA TARTOZÓ KÉRDÉSALAKZATOK	353
1. A KÉRŐ KÉRDÉS – FINOM FELSZÓLÍTÁS	353
1. AZ ALAKZAT RÖVID TUDOMÁNYTÖRTÉNETE	353
1.1. A vizsgált kérdésalakzat mint indirekt beszédaktus	353
1.2. A vizsgált kérdésalakzat akusztikuma	355
1.3. A vizsgált kérdésalakzat típusai a tudománytörténetben	355
1.4. A vizsgált kérdésalakzat használatának célja, kommunikációs színterei	356
1.5. A vizsgált kérdésalakzatban a nyelvi forma és a szituáció összefüggése	357
1.6. A direkt és az indirekt formák közti választás okai	361
1.7. A vizsgált kérdésalakzat befogadói értelmezése	362
1.8. A vizsgált kérdésalakzat fogalmi tisztázásának jelei	364
2. A KÉRŐ KÉRDÉS FUNKCIONÁLIS ÉS PRAGMATIKAI SZEMLÉLETŰ ÉRTELMEZÉSE	364
2.1. A kérő kérdés mint alakzat	364
2.2. A kérő kérdés szerkezete	364
2.3. A kérő kérdés akusztikuma	365
2.4. A kérő kérdésben az illokúciós beszédaktus szintaktikai jellemzői	365
2.5. A kérő kérdésben a felszólítást enyhítő lexikai elemek	366
2.6. A kérő kérdés mint művelet és annak az eredménye	366
2.7. A kérő kérdés típusai	367
2.7.1. A kérdés és a szóbeli válasz összefüggése alapján	367
2.7.2. A tisztelet fokozatai szerint	367
2.7.3. A konvencionálizálódás foka szerint	367
2.8. A kérő kérdés szövegbeli működése	368
2.8.1. A nézőpont konstrukciós szerepe és nyelvi lenyomata a kérő kérdésben	368

2.8.2. A kérő kérdés pragmatikus jelentései	368
2.8.3. A kérő kérdés használata a különböző szövegtípusokban	368
2.9. A kérő kérdés szerepe és hatása	369
2.10. A kérő kérdésben bennfoglalt alakzattal teremtett komplex alakzat	369
2.11. A kérő kérdéssel rokonítható és szembeállítható alakzat	369
2.12. Összefoglalás	369
2. AZ INTERROGÁCIÓ ÉS A FELKIÁLTÁS HATÁRSÁVJA	371
1. A felkiáltás értékében használatos interrogáció	371
2. A felkiáltás értékében használatos interrogációk típusai	371
2.1. Mennyiséget kifejező értékelők	372
2.2. Nagyságot kifejező értékelők	373
2.3. Minőséget kifejező értékelők	373
2.4. Fokozást kifejező értékelők	374
2.5. Negatív érzelmektől kísért cselekvést vagy a cselekvés módját értékelők	375
2.6. Tagadó jelentéssel hangsúlyozott cáfolást kifejezők	376
2.7. Több funkciós értékelők	377
3. A határsávba eső formák írásjelhasználata	378
V. A KÉRDÉSALAKZAT-RENDSZERSZER NYITOTTSÁGA ÉS EGYETEMESSÉGE	381
1. A kérdésalakzatok rendszerszerűsége	381
2. A kérdésalakzat-rendszer szűkítése	382
3. A kérdésalakzat-rendszer bővítése	385
4. A kérdésalakzat-rendszer egyetemes és nyelvspecifikus volta	387
Forrás	389
Szakirodalom	389
On the rhetoric and stylistics of interrogative figures	403